

Tonči MATULIĆ, *Bog i evolucija. Teološka šetnja evolucijskim perivojem, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2024., 435 str.*

Autora knjige *Bog i evolucija: teološka šetnja evolucijskim perivojem* Tončija Matulića nije potrebno predstavljati hrvatskoj javnosti jer je dobro poznat i za svoja znanstvena djela već nagrađivan znanstvenik, plodan pisac koji je već zadužio hrvatsku teologiju – osobito moralnu teologiju i bioetiku – svojim znanstvenim i nastavnim radom te svojim duhovno-intelektualnim istraživanjima rasvijetlio i unaprijedio teološku znanost kod nas.

Novom knjigom *Bog i evolucija* autor je na tragu prethodnih istraživanja: propituje, rasvjetljava i razlučuje bogatstvo odnosa koji postoje između vjere i razuma, teologije i prirodnih znanosti, ovaj put čineći to specifično kroz rasvjetljavanje pitanja evolucije i potrebe ispravnog teološkog vrednovanja teorije koja je odredila tijek razvoja suvremene znanosti. Odabir naslova knjige *Bog i evolucija* neke bi mogao iznenaditi ako se uzme u obzir sadašnji trenutak onih koji neuko i površno pristupaju kako teologiji i

izričajima katoličkog učiteljstva tako i složenim prirodoznanstvenim rezultatima istraživanja i teorijama koje tumače porijeklo svijeta i čovjeka. Međutim – treba odmah kazati – kako naslovom autor pogađa u bit problema. Ne nalazi se evolucija nasuprot Boga niti Bog nasuprot evolucije (usp. str. 409), nego valja promišljati kako Bog u svom stvarateljskom djelovanju uključuje evoluciju, pa odatle veznik »i« u samom naslovu, čime se božansko stvaranje želi promišljati i povezati s izazovima današnje dinamičke i evolutivne slike svijeta: »Ova knjiga se trudi pokazati da između objavljene vjere i prirodnoga razuma nema sukoba, jer jedan te isti Bog začetnik je i autor kako Objave tako i Prirode« (Uvod, str. 18). Stoga i podnaslov knjige, figurativno opisan kao teološka šetnja evolucijskim perivojem, ukazuje na autorovu želju da teološkim ozbiljnim i iskrenim duhovno-intelektualnim naporom, koji se strpljivo razvijao kroz tri desetljeća

neumornog rada (usp. Uvod, str. 19), donese rezultate »istraživanja koja su uvjetovana suvremenim Areopagom partnerskoga dijaloga Crkve i znanosti, odnosno vjere i razuma ili, još konkretnije, teologije i prirodnih znanosti s pripadajućom evolucijskom biologijom« (str. 15). Često se u svakodnevnim raspravama različitih strana zaboravlja ona elementarna činjenica koja vrijedi za svaku znanost, a to je kako ni znanost ni teologija ni Crkva nisu monolitne stvarnosti koje se ne mijenjaju i ne razvijaju. Upravo suprotno, već u naslovu knjige najavljuje autor kako ih treba promatrati u suodnosu duhovno-intelektualne šetnje: *teološka šetnja evolucijskim perivojem*.

Pored uvoda, knjigu čini devet poglavlja bogato opremljena znanstveno-kritičkim aparatom, pri čemu je argumentacija popraćena izvornim djelima autora te suvremenom znanstvenom literaturom. U djelu je poseban naglasak stavljen na pitanje o čovjeku, s jedne strane kroz uravnoteženu i znanstveno i naukovno utemeljenu teološku prosudbu teologije stvaranja, koju je pozitivistički pristup prirodnih znanosti, osobito vođen teorijom evolucije, nastojao osporiti. Upravo se tu započinje razotkrivati izvornost autorova djela i pristupa: ponovno preispitivanje cijelog *status quaestionis*, i to tako da se polazi od suvremenog društvenog ozračja u dijalogu teologije i znanosti (I. poglavlje naslovljeno »Neka obilježja su-

vremenoga društvenog ozračja u dijalogu teologije i prirodnih znanosti«, str. 23-53), rasvjetljuju se i donose načelne postavke takvog dijaloga (II. poglavlje naslovljeno »Neke načelne postavke suvremenoga partnerskog dijaloga vjere i prirodnih znanosti«, str. 55-81), detaljno se ukazuje i analiziraju, uz nužnu teološko-kritičku prosudbu, dosadašnje izjave crkvenog učiteljstva o teoriji evolucije (III. poglavlje naslovljeno »Teorija evolucije u izjavama crkvenoga učiteljstva i u teologiji, str. 83-180) te, konačno, donosi se novo vrednovanje filozofsko-teološkim rakursom promišljanja pojma hominizacije kao »očovječenja ili ontološke antropogeneze unutar jedinstvene biološke evolucije« (IV. poglavlje naslovljeno »Izazov hominizacije u svjetlu evolucije«, str. 181-207).

Nakon tih četiriju poglavlja – koja se mogu razumjeti kao epistemološka polazišta i određenja iz kojih autor razlaže osnovne pojmove, pravce, pojave, dimenzije odnosa te učiteljski razvoj u pristupu teoriji evolucije – u daljnjim se poglavljima pobliže razlaže specifičan predmet istraživanja podrijetla života, čovjeka i morala.

Tako se prethodno pripremljenim pojmovno-teorijskim istraživačkim terenom prispjelo do kritičkog promišljanja o podrijetlu čovjeka, nastojeći trezveno prosuditi izvornu (a ne naknadno izvedenu u različite inačice) misao Charlesa Darwina,

ponajprije pomno i kritički analizirajući i prosuđujući njegovo djelo *Podrijetlo čovjeka i odabir ovisan o spolu* (sv. I-II, Zagreb, 2007.; hrv. prijevod načinio je J. Balabanić prema prvom engleskom izdanju Darwinove knjige iz 1871. godine) (V. poglavlje naslovljeno »Kritička promišljanja o podrijetlu čovjeka s posebnim osvrtom na misao Charlesa Darwina, str. 209-256), kako bi se nastavilo kritičkim propitivanjem evolucijskog podrijetla morala (VI. poglavlje naslovljeno »Kritičko propitivanje evolucijskoga podrijetla morala«, str. 257-288), suočavajući se pritom s problemom naturalizacije morala i biologijske etike, »sociobiologije«, pitanjem ljudske naravi viđene iz prizme različitih uvažanih evolucijskih biologa te se ukazuje na nedostatke, ograničenja i opasnosti, zagovara se potreba usklađivanja pod uvjetima filozofije transcendentije »unutar čijeg horizonta božanska uzročnost i providnost djeluju u prirodnim evolutivnim procesima« (str. 278). Dalje autor pozitivno ukazuje kako je i pred teologijom i pred znanostu – pred Bogom i genomom – život uvijek tajna te kako relevantnost govora o životu pripada i teologiji i znanosti (VII. poglavlje naslovljeno »Tajna života skrivena u Bogu i u genomu«, str. 289-339). Završni koraci u argumentaciji autora usredotočili su se na promišljanje o teologiji stvaranja iz prizme sadašnje ekološke krize i problematike koja odatle proizlazi te

u promišljanje odnosa svijet – čovjek – Bog, pritom se obilato nadahnjujući naukom pape Franje (VIII. poglavlje naslovljeno »Život u zajedničkom domu u svjetlu ekološke krize«, str. 341-370). Autor nadalje donosi »provokativan« uvid u podrijetlo i narav ljudske duše u svjetlu evolucije stvaranja (IX. poglavlje naslovljeno »Duša u svjetlu evolucije stvorenja – jedno provokativno objašnjenje podrijetla i naravi ljudske duše, str. 371-406). Djelo završava općim zaključkom (str. 407-413), kazalom imena (str. 415-422) te pojmovnim kazalom (str. 423-434).

Ovaj kratak presjek obrađenih tema i otvorenih pitanja mogućeg susretišta i dijaloga vjere i znanosti kroz poglavlja knjige uistinu pokazuje i opravdava autorov odabir podnaslova koji pobliže opisuje ovu uzbudljivu i iscrpno argumentiranu knjigu kao »teološku šetnju evolucijskim perivojem«. Autor se tu jasno određuje te se principijelno i vjerno drži svog formalnog objekta istraživanja nika da ne hitajući unaprijed donositi zaključke, nego, naprotiv, vlastite uvide (obično kroz zaključke svakog pojedinog poglavlja te vrijedne *excursuse* pojedinih žarišnih tematika, odnosa učiteljstva Crkve prema prirodnoznanstvenim dostignućima) donosi tek nakon detaljno istraženih različitih »pozicioniranja« argumenata dobivenih iz relevantne literature renomiranih stručnjaka, kako filozofa i teologa tako i prirodnoznanstvenika

različitih znanstvenih područja. Autor se uvijek drži svoje nakane da u svom istraživanju promišlja i polazi kao teolog, ali teolog koji je studiozno i obilato informiran o posljednjim dostignućima iz područja znanstvenog istraživanja čovjekova podrijetla te posljedica te implikacija koje proizlaze iz često krivih pretpostavaka i tumačenja te prekoračenja znanstvenih hipoteza.

Autor se u djelu služi metodom analize, sinteze i kritičkih uvida. Metodološki pristup je interdisciplinaran jer uključuje u sebi stavljanje u suodnos rezultata istraživanja o čovjeku i (stvorenom) svijetu iz različitih znanstvenih područja s nakanom da pokaže kako postoji mogućnost i nužnost suodnosa među njima. Metodološkim pristupom autor odmah uvodi svojim istraživanjem u samu srž problema, pritom ne izostaje upoznavanje čitatelja s temeljnim postavkama pojedinih teorija i misaonih tijekova kojima se nastojalo protumačiti čovjekovo porijeklo. Ako se uzme u obzir tijek same studije i raspored građe, onda se primjećuje kako autor vodi računa da knjigu može čitati i onaj koji se tek upoznaje s materijom i problematikom, ali daje i vrijedne uvide za one koji su već upoznati s problematikom. Posebno se može istaknuti pažnja s kojom autor »rekonstruira« i na temelju toga daje nove uvide u pitanja mogućeg odnosa vjere i znanja, teologije i znanosti, što je Crkva dosad

govorila i kako je pristupala samoj problematici, izbijajući iz ruku pro-tuargument »slučaja Galilei«, često u raspravama korišten kao paradigmatski, no u knjizi je jasno određen kao nešto što je nadiđeno i razriješeno, ukazujući na nova otvaranja i iskreno pokazujući gdje su granice učiteljskih izričaja.

Autor se služi obilatim aktualnom i relevantnom znanstvenom literaturom, štoviše donosi snažne sinteze pojedinih djela i radova koja većini čitatelja ipak nisu dostupna, često i sam donosi svoje prijevode na hrvatskom jeziku još neobjavljenih dokumenata, studija, članaka i knjiga, uredno ih navodeći i na njih upućujući. Sve je to temelj za autorove kritičke osvrte koji su uvijek potkrepljeni rečenim. Vrlo su vrijedni autorovi zaključci svakoga poglavlja i dodatni *excursusi* u pojedinim poglavljima, koji čitatelju pomažu načiniti rezime pročitana te dodatno prosuditi koji su autorovi stavovi i usmjerenja. Pritom se vidi da autor temelji i svoje argumente kritike gradi na proučenoj građi. Autorova kritička analiza uvijek je otvorena prema daljnjoj perspektivi.

Matulićevo djelo *Bog i evolucija: teološka šetnja evolucijskim perivojem* je vrlo uzbudljivo, lagano se čita, a autor znalacki obuzdava materiju, držeći cijelo vrijeme u napetosti moguće rješenje velikog spora odnosa vjere i znanosti, teologije i znanosti. Autor svojom erudicijom te služenjem

stručnim nazivljima pokazuje vještinu jasnog i preciznog argumentiranja. Stilom pisanja i rasporedom građe knjiga je po svemu rečenom didaktički poželjna i primjerena za podučavanje filozofsko-teoloških predmeta. U knjizi je sva upotrebljavana stručna terminologija, kako iz prirodosnastvenog tako i iz humanističkog područja, ispravno korištena. Štoviše svi su pojmovi razjašnjeni te autor u nekim dijelovima knjige ukazuje i na kriva razumijevanja pojedinih pojmova u prošlosti. Kriva razumijevanja ili, kako autor naglašava u knjizi, »tragično uzajamno nerazumijevanje«, što se dogodilo počevši od »slučaja Galilei«, doveli su do stvaranja slike o postojanju konstitutivne i kontinuirane suprotstavljenosti između znanosti i vjere. Autorova argumentacija kroz cijelu knjigu cilja u pravcu razmrsivanja toga krucijalnog trenutka, ukazujući upravo iz sadašnje perspektive da je to neodrživ privid krivog argumentiranja. Dijalog, suodnos i suradnja u međusobnom poštivanju nemaju druge alternative.

U prikazima konkretnih i pojedinačnih slučajeva i tematika, analizama i sintezama složenih teorija, postavaka i problema, autor Tonči Matulić pridržava se uvijek svih bibliografskih normi prilikom upućivanja i potkrepljivanja svojih argumenata, pri čemu osobito pazi da se služi izvornim izdanjima djela renomiranih autora iz prirodosnastvenog

područja, pokazuje širinu znanja o pojedinim temama i autorima te svoj argument uvijek provjerava relevantnom i aktualnom literaturom. Isto vrijedi i kada iznosi teološke tvrdnje: ne pretpostavlja točnost, nego je provjerava te čitatelja vodi u pravcu da i sam razvije kritički pristup temeljen samo na jednom zahtjevu, a to je potraga za smislom i istinom.

Knjiga je logički dobro raspoređena tako da i onaj koji se tek upoznaje s problematikom može lako slijediti njezin tijek. Za one koji su već upoznati s nekim vidovima rečene problematike, knjiga pruža dodatan oslonac, daje daljnja produbljenja, osobito to vrijedi za poglavlja koja vrlo detaljno osvjetljaju suvremeni stav Crkve o pitanju evolucije (III. poglavlje), gdje se autor nije zadržavao tek na površnim i sažetim ukazima, nego je veliku pažnju posvetio kritičkoj analizi teksta, njihovoj genezi i kontekstu, čime je pružio solidne temelje za daljnja istraživanja. Ovdje treba istaknuti veliku vrijednost dosta opsežnih *excursusa* kojima je autor Matulić goruće teme, polazeći od njihova smještaja u vremenski i argumentacijski kontekst, ponovno stavio u raspravu: kako staviti u međudnos pitanja vjere u stvaranje, biblijske opise o stvaranju svijeta i znanstvena znanja i hipoteze koje govore o znanstvenom opisu evolucije života i bioraznolikosti i to u svrhu da se današnjem čovjeku može s današnjim saznanjima i su-

vremenim jezikom bolje izraziti ono što vjera kaže o ljudskoj egzistenciji. S druge strane, autor Matulić rasvjetljava (da izdvojimo još jedan problem) zašto je u teološkom, a onda i učiteljskom nauku pape Benedikta XVI. naglasak stavljen na Lógos kao ključ razumijevanja odnosa između vjere i znanosti: u središtu je pitanje odnosa vjere i razuma te kako omogućiti, odvažiti i osvjetliti razum, koji je zatvoren transcendenciji, da se oslobodi samoproglašanih ograničenja otvarajući se svom transcendentnom temelju. Stoga autor ne preuzima na sebe klasičan apologetski način argumentiranja, nego suvremeni dijaloški pristup koji postaje apologijom ako obrazlaže i ukazuje prema posljednjem pitanju u kojem čovjek u najdubljim dimenzijama svoga bića otkriva svoju temeljnu strukturu kao otvorenu, a ne zatočenu ili do kraja razloženu.

Dijalog tako nije nošen pitanjem tko je u pravu i tko više toga može donijeti i dokazati, nego dijalog omogućuje na cjelovit pristup stvarnosti, jednom te istom znanju, jednom te istom bitku, jednom te istom životu, jednom te istom čovjeku, koji teži i ima zahtjev za istinom, koja je u konačnici samo jedna i neprotuslovna, te koja svoju snagu ima u osmišljenom i smislenom životu, koji želi dobro i ostvaruje dobro, koji se raduje lijepome i koja žudi za (krajnjom) srećom. Polazeći od pozitivnih pomaka

koji su se dogodili u Crkvi, osobito s Drugim vatikanskim koncilom, glede otvaranja suvremenom svijetu, općem poticaju na dijalog sa svim ljudima, a posebno na dijalog i suradnju Crkve i teologije s prirodnim znanostima i društvom u njegovu napretku općenito, autor Matulić u V. poglavlju donosi vrijedne analize i teološko vrednovanje, prosuđujemo bez oklijevanja iznimno uravnoteženo, nekih vidova Darwinova doprinosa objašnjenjima podrijetla čovjeka. Znakovito je da se ta analiza nalazi u središtu knjige te je možemo označiti središnjom točkom iz koje se mogu razmrsiti mnogi nesporazumi i omogućiti novi odnosi temeljeni na zdravom razumu i ispravnim prosudbama kako same teologije tako i same znanosti.

Izvornost djela može se promatrati višeslojno, polazeći od znanstvenog pristupa, kojim pridonosi humanističkim znanostima i posebno teologiji u rasvjetljavanju pristupa dijalogu i odnosu sa znanostima temeljenima na evoluciji, te pitanja kako teološki ispravno vrednovati evoluciju kao teoriju koja znanstveno tumači razvoj života na zemlji, na koji način ona pridonosi teologiji, ali i kako teologija i teološki uvidi mogu pridonijeti evolucijskim znanostima. Autor u knjizi daje vlastite komentare, uvide i kritičku prosudbu, tražeći i inzistirajući na pojmovnoj jasnoći i dobrom razumijevanju kako teološkog tako i evolucijskog polazišta. Knjiga prido-

nosi daljnjem rasvjetljavanju mogućih prostora dijaloga i otvorenih graničnih pitanja zajedničkih interesa u pitanju stvorenoga, čovjeka i njegova razvoja, prirode i naravi te gorućeg ekološkog pitanja koje je povezano s pitanjem čovjeka i njegova ispravnog odnosa prema stvorenome.

Za autora Tončija Matulića zadaća teologa nije samo izvanjska, apologetski se osvrnuti na znanosti, nego bi teolozi trebali biti uključeni u razvijanje novih tumačenja izvan vlastitih teoloških izvora, koji su neupitni i temeljni, ali za ispravno tumačenje i razumijevanje ne bi se trebali nalaziti u sučeljavanju s novim znanstvenim interpretacijama, nego u suzvučju.

Za teologa polazište je Bog kao Stvoritelj svega što postoji i iskustvo stvorenosti, koje se nalazi u odnosu prema Stvoritelju (usp. 409-410). Ne može postojati neka teološka istina i tumačenje stvarnosti koje bi bilo neovisno i odijeljeno od znanstvenog tumačenja stvarnosti. Teološka promišljanja, ako žele biti vjerna temelju iz kojeg crpe svoje uvjerenje, ne mogu zanemariti sve ono do čega dolazi čovjek u nastojanju da odgonetne vlastito podrijetlo i smjer kamo ide. Istraživanje odnosa znanosti i teologije, znanja i vjere »treba ponuditi odgovor na pitanje o tome koliko i kako teologija, kao vjera koja misli i traži razumijevanje, treba uvažavati znanstveno utemeljena objašnjenja

nastanka i razvoja svijeta, života i čovjeka« (str. 56). Zato je potreban dijalog, zato je potrebna jasnoća razumijevanja, zato su potrebna uvijek nova razlučivanja i napori kako ne upasti u jednostavan konkordizam, nego istinski suodnos poštovanja i uvažavanja, priznanja i samoograničenja. Istinu se ne otkriva zatvorenih očiju, nego otvorenih očiju, uma i srca. Stoga je zadaća teologa dobivati dublje uvide i otkrivati u stvorenome istinu koja dolazi od Boga i njegove stvarateljske i objaviteljske Riječi, slušati i znati govoriti, primati i davati ono što su primili. Ne može se biti ravnodušan i misliti kako postoje dva svijeta, onaj vjere i onaj znanosti, koji stoje jedan pored drugoga i uopće nisu međusobno upućeni jedan na drugoga, nego isključuju jedan drugoga. Način pogleda na znanstvena istraživanja i kako ih se tumači te način njihova prihvata u teologiji iznimno je važno određenje jer ono nosi sa sobom i posljedice za samu vjeru u stvaranje (usp. str. 58). I onda kada se, i ako se, prirodna i evolutivna znanost ne pozivaju na Boga ili se nemaju potrebe njime baviti, to ne znači da teolog u tim istraživanjima ne može otkriti tragove one prisutnosti koju prepoznaje i tumači Božjim stvarateljskim djelovanjem. Zbog otvorenosti kulturi susreta i dijaloga autor inzistira na potrebi kritičkog i zdravorazumskog mišljenja te argumentira da ugroza dijalogu proizlazi iz dvokrakog fundamentalizma: ono-

ga scijentističkog racionalizma i onoga vjerskog neokonzervatizma, koji je u sebi fideistički iracionalizam. Jedan i drugi fenomen u sebi su isključujući: jedan se poziva na razum i prirodne znanosti, dok se drugi poziva samo na vjeru i Bibliju te među njima »nije moguć nikakav susret dostojan čovjeka, a još manje partnerski dijalog što ga podjednako prizivaju vjera i razum« (str. 52). Glavna tema knjige je osvijetliti nužnost dijaloga između vjere i prirodnih znanosti i to »radi dostojanstva i potrebe konkretnoga čovjeka koji ispovijeda osobnu vjeru i/ili se bavi znanstvenim istraživanjima« (str. 53). Uzajamna kružna upućenost jedne na drugu proizlazi iz zahtjeva smisla koji želi biti prožet argumentima u želji za dohvaćanjem dubljeg značenja stvarnosti, egzistencije i svega postojećega. Takav dijaloški pristup čitatelj će otkriti čitajući ovu knjigu koja je potkrijepljena dubokim analizama i jasnim uvidima.

Relevantnost djela *Bog i evolucija* ponajprije se očituje u činjenici da autor obrađuje aktualnu i nužnu temu odnosa vjere i znanosti. Mnogobrojne su značajne studije koje su nastale kako polazeći iz smjera znanstvenika koji su svojim rigoroznim paleontološkim, znanstvenim, evolucijskim istraživanjem čovjeka došli do zaključka i potrebe da rasvijetle smisao tih istraživanja i cjelovito značenje čovjeka služeći se filozofijskim i filozofskim uvidima te religijskim i

teološkim izričajima o čovjeku. Jednako tako su mnogobrojne studije znanstvenika teologa koje nastaju iz potrebe teologije (vjere) da potkrijepe, kritički ispita i prosudi, razumski razloži vlastite razloge (*fides quaerens intellectum*) i, često nimalo lako, primijeni nova znanstvena saznanja i spoznaje za bolje razumijevanje, rast i sazrijevanje same vjere. Treba ujedno kazati da su takvi vrsni teolozi prvenstveno najprije bili vrsnim prirodoznanstvenicima te im se ne može prigovoriti podmetanje ili konkor dizam. Autor Tonči Matulić u svojoj se studiji koristi i jednima i drugima, služi se i onim znanstvenim uvidima koji osporavaju bilo kakvu mogućnost povezivanja dvaju područja i pažljivo ih preispituje, dajući pritom čitatelju važne hermeneutičke ključeve razumijevanja pojedinih stavova, poput kataloga zahtjeva koji proizlaze iz novog ateizma u I. poglavlju, ili različitih tijekova odnosa znanosti i teologije u II. poglavlju, ili donoseći prosudbe o teoriji hominizacije i evolucije, počevši od IV. i nastavljeno u susljednim poglavljima, pa sve do pitanja animacije čovjeka i, konačno, znanstvenim razumijevanjem gorućeg pitanja čovjeka i njegova odnosa prema prirodi kroz ekološko pitanje. Autor se služi relevantnim i u svijetu znanosti prepoznatim, priznatim i uvažanim autorima, novim studijama koje su relevantne za pojedinu temu jasno i jezgrovito predočava čitatelju

srž pojedinog argumenta, redovito odmah čitatelja uvodi u srž problema, ne oklijevajući ukazati na ono bitno, te daje uravnotežene i kritičke vlastite uvide, stvarajući vlastiti pristup pojedinim problemima.

Čitanjem ove znanstvene knjige čitatelj ne samo da dobiva uvid u sržne probleme kada je u pitanju čovjek i njegovo podrijetlo, njegov biološki i životni razvoj, nego i vrijednosne prosudbe kako se orijentirati, kako pristupiti i tumačiti toliko opsežan, višeslojan i višedimenzionalan problem čovjeka ispravnim, slobodnim i argumentirano utemeljenim filozofsko-teološkim pristupom.

Pritom se ne smije ispustiti iz vida i jedna važna činjenica: da je ovaj istodobno snažno intelektualan, rigorozno znanstven i duboko duhovan

pristup problemu čovjeka i njegova razvoja napisao visoko cijenjen i poznat član akademske zajednice, moralni teolog i bioetičar, koji je udario znanstvene pilastre razvoja bioetike ne samo na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu nego i šire u našem hrvatskom podneblju.

Nova knjiga Tončija Matulića pod naslovom *Bog i evolucija: teološka šetnja evolucijskim perivojem* nalazi se u nizu njegovih prijašnjih velikih i važnih teoloških, bioetičkih i interdisciplinarnih studija koje su bile prepoznate i nagrađivane. Nesumnjivo će i ova Marulićeva studija utjecati na mnoga daljnja istraživanja i promišljanja o rečenom području kako u Hrvatskoj tako i izvan nje.

Branko Murić